

حقوق

سرویس اجتماعی ۰۰۸۸۴۹۸۴۴

در این مطلب می‌توانید مطالبی را مشاهده کنید که در این روزنامه درج شده است.

ابتکار حقوق بشری ایران مقابل تحریم‌ها

تعیین گزارشگر ویژه سازمان ملل در امر بررسی آثار منفی اقدامات قهری یكجانبه، خلاقیت ایران بود

گزارش يك علی‌رضا سازاوار

عرصه جهانی متضمن مسئولیت بین‌المللی است. بر همین مبنا کشور های آسیب‌دیده که هدف اقدام‌ها و تحریم‌های قهری یکجانبه قرار گرفته‌اند، می‌توانند از دادگاه‌های بین‌المللی شکایت کنند. سال ۲۰۱۲ و با ابتکار ایران در جنبش غیرمتعهدها، گزارشگر ویژه سازمان ملل در امر بررسی آثار منفی اقدامات قهری یکجانبه تعیین شد. اقدام‌های قهری یکجانبه به دلیل آنچه «تعیال به عدم تبعیض» خوانده می‌شود، تأثیر منفی گسترده‌ای بر حقوق بشر می‌گذارد.

حدود یک دهه قبل کشورهای عضو جنبش غیرمتعهدها به فکر اقدام حقوقی علیه کشور های تحریم‌کننده افتادند. افزایش نگرانی‌ها در مورد آثار منفی تحریم‌های یکجانبه بر شهروندان در سراسر جهان با رشد روزافزون استفاده ابزاری از تحریم‌ها علیه کشورهای مختلف، سبب شد جنبش غیرمتعهدها ابتکار عمل را در دست بگیرد.

■ ■ ■

ایران به نمایندگی از جنبش غیرمتعهدها و بر اساس سند پایانی شانزدهمین کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد در آگوست ۲۰۱۲ در تهران و سند پایانی هفدهمین کنفرانس وزیران غیرمتعهد در ماه می ۲۰۱۴ در الجزیره دست به اقدام جالبی در این زمینه زد. ایران با هدف احقاق حق قربانیان اقدام‌ها و تحریم‌های قهری یکجانبه، پیشنهاد ایجاد مأموریت گزارشگر ویژه سازمان ملل را در این زمینه داد.

شورای حقوق بشر سازمان ملل در سپتامبر ۲۰۱۴

گزارش ۲ فاطمه سرهنگی

در این مطلب می‌توانید مطالبی را مشاهده کنید که در این روزنامه درج شده است.

معاون سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اخیراً خبر داده است که بیش از یک میلیون و ۹۰۰هزار پرونده در حوزه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی داریم. جالب اینکه در این زمینه قانونی به نام «قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی» داریم که به دست فراموشی سپرده شده است.

در سازمان ثبت اسناد و املاک، اراضی به چهار قسمت تقسیم شده است. مهم‌ترین قسمت اراضی منابع طبیعی است که ۱۳۷ میلیون هکتار اراضی تصرفی منابع طبیعی است که به نام دولت است و اگر چنانچه دولت قصد واگذاری این املاک را داشته باشد، پس از صدور سند به موجب قانون تفکیک می‌کند. بخش دیگر هم اراضی زراعی است که متولی نظارت بر این اراضی زراعی نیز مدیریت امور اراضی است.

عواقب رسمی نشدن اسنادی که دست مردم است
در قانون منع خردشدن اراضی کشاورزی به صراحت آمده است که این قانون برای جلوگیری از قطعه‌بندی و قطعه‌قطعه شدن و تفکیک املاک وضع شده است. در هر استانی (در هر استان هم بر اساس دیمی و آبی بودن) هم متفاوت است، مثلاً در تهران بالاتر از پنج هکتار یا سه هکتار اگر ملکی باشد، می‌توانند سند مالکیت آن را اخذ کنند. کمتر از آن به معنی خردشدن اراضی محسوب می‌شود.

معاون امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در این زمینه به خبرگزاری صدا و سیما گفت: با نگاه

سازو کار و مأموریت گزارشگر ویژه بررسی آثار منفی اقدام‌های قهری یکجانبه بر بهره‌مندی افراد از حقوق بشر

را طی قطعنامه ۲۷۲/۱ و CoT. 1 به تصویب رساند. این قطعنامه تأکید می‌کند که اقدام‌ها وقوانین قهری یکجانبه مغایر با حقوق بین‌الملل، حقوق بین‌الملل بشردوستانه، منشور و منجارها و اصول حاکم بر روابط مسالمت‌آمیز بین کشورهاست و در درازمدت ممکن است به مشکلات اجتماعی و افزایش نگرانی در مورد کمک‌های بشردوستانه منجر شود.

هدف از تعریف مأموریت گزارشگر ویژه سازمان ملل در

مورد تأثیر منفی اقدام‌های قهری یکجانبه بر بهره‌مندی از حقوق بشر، تأکید بر مشکلات و ناراضیاتی‌های ریشه‌دار در نظام بین‌الملل و به منظور تضمین چندجانبه‌گرایی، احترام متقابل و حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات است اما کشورهای غربی هر سال به این قطعنامه رأی منفی می‌دهند.

■ **رسوایی غربی‌ها از زبان «دوهان»**

مأموریت گزارشگر ویژه سازمان ملل در مورد تأثیر منفی اقدام‌های قهری یکجانبه بر بهره‌مندی از حقوق بشر، شغلی بدون دستمزد است و دارنده این سمت عضوی از کارکنان سازمان ملل نیست.

نخستین گزارشگر ویژه سازمان ملل در این زمینه «دریس جزایری» از الجزایر بود که از اول می ۲۰۱۵ تا ۹ دسامبر ۲۰۱۶ این سمت را در اختیار داشت.

گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور تأثیرهای منفی اقدام‌های قهری یکجانبه بر حقوق بشر در حال حاضر «لنا دوهان» است.

آناندوهان، گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور تحریم‌های قهری و یک‌جانبه در پایان سفر ۱۲ روزه‌اش به ایران از دولت امریکا خواست تحریم‌ها علیه جمهوری اسلامی را

بردارد و از کشورهایی که اقدام به بلوکه کردن دارایی‌های ایران کرده‌اند خواست این دارایی‌ها را آزاد کنند.

همچنین گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد، استفاده ابزاری قدرتها از اعمال تحریم را غیرقانونی خواند. او گفت: تحریم‌های امریکا علیه ایران نقض قوانین بین‌المللی هستند و به دلیل همین تحریم‌ها، بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار از دارایی‌های ایران مسدود شده‌است. وی قرار است گزارش نهایی خود را از این سفر در شهریور ۱۴۰۱ در پنج‌گلو یکمین نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل ارائه کند.

■ **قطعنامه ۲۷/۲۱ چیست؟**

قطعنامه ۲۷/۲۱ در بیست‌وهفتمین نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل با دستور جلسه «ترویج حمایت از تمامی حقوق بشر، مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از جمله حق توسعه» به تصویب رسید.

این قطعنامه به شکلی ویژه بر لاینفک بودن اجزا حقوق بشر تأکید دارد چراکه اقدامات و قوانین قهری یکجانبه به گسترده‌ای برای حقوق بشر همه مردم دارد. این تحریم‌ها حتی ممکن است به مشکلات اجتماعی و افزایش نگرانی در مورد کمک‌های بشردوستانه منجر شود.

■ **اهداف و اصول منشور ملل متحد:**

- تمامی قطعنامه‌های پیشین در مورد حقوق بشر و اقدام‌های قهری یکجانبه
- اقدام‌های اتخاذشده توسط کمیسیون حقوق بشر و شورای حقوق بشر و مجمع عمومی
- قطعنامه‌های ۲۴/۱۴ شورای حقوق بشر مورخ ۲۷ سپتامبر ۲۰۱۳ و ۶۸/۱۶۲ مجمع عمومی مورخ ۲۰۱۳
- اختلافات و حل و فصل مسالمت‌آمیز
- مغایرت اقدام‌های قهری یکجانبه با حقوق بین‌الملل.

علیه کشورهای در حال توسعه با هدف جلوگیری از اراده سیاسی و اقتصادی این کشورها به کار روند، استفاده از آن را محکوم می‌کند.

تأثیر منفی شدید اقدام‌های قهری یکجانبه بر وضعیت کودکان، سالمندان، معلولان و زنان در کشورهای هدف از نکات مهمی است که در این قطعنامه به آن پرداخته‌اند. این قطعنامه تأکید کرده که کالاهای ضروری مانند غذا و دارو نباید مشمول چنین اقدام‌های قهری یکجانبه قرار بگیرند.
انتظار که میزان گزارش داده، قطعنامه ۲۷/۲۱ از گزارشگران ویژه این سازمان کار می‌خواهد در محدوده وظایف خود، به تأثیر منفی و پیامدهای اقدامات قهری یکجانبه بپردازند و آنها را مستند کنند، ضمن اینکه از کمیسرای عالی حقوق بشر خواستار توجه فوری به قطعنامه حاضر شده‌است.

■ **قنلدر های همیشه مخالف**

قطعنامه ۲۷/۲۱ با ۳۱ رأی موافق، ۱۴ رأی مخالف و دورآی ممتنع تصویب شد. موافقان تصویب الجزایر، آرژانتین، بنین، بوتسوانا، برزیل، بوریکنافاسو، شیلی، چین، کنگو، ساحل عاج، کوبا، نیپوی، گابن، هند، اندونزی، کنیا، کویت، مالدیو، مکزیک، مراکش، نامیبیا، پاکستان، پرو، فیلیپین، روسیه، عربستان، سیرالئون، آفریقای جنوبی، عربستان، امارات، ونزولا و ویتنام بودند که عمدتاً خود قربانی اقدام‌های قهری یکجانبه شده‌اند. در مقابل کشورهای اتریش، جمهوری چک، استونی، فرانسه، آلمان، ایرلند، ایتالیا، زاین، مونته‌نگرو، کره جنوبی، رومانی، مقدونیه شمالی، انگلیس و امریکا قرار گرفتند.
آرای ممتنع نیز متعلق به کاستاریکا و قزاقستان بود. آنچه اهمیت دارد، مخالفت کشورهای غربی با لغو پایان دادن تحریم‌ها و اقدام‌های غربی یکجانبه علیه کشورهای هدف براساس قطعنامه ۲۷/۲۱ در قالب قطعنامه‌های سازمان ملل است که از سال ۲۰۱۴ تاکنون سالانه رخ داده است.

■ **تأیید گزارشگر از آسیب تحریم به بیماران**

تحریم‌های یکجانبه امریکا علیه ایران سابقه‌ای طولانی دارد. بر اساس گزارش‌ها و مستندهای متعدد از جمله گزارش ۲۰۱۹ «دریس جزایری» طی سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳، قیمت دارو در ایران در پی اعمال تحریم‌های یکجانبه قهری با افزایش روبه‌رو شد.

ادریس جزایری در گزارش مذکور تأکید کرده بود که طبق تحقیقات میدانی انجام‌شده در سال ۲۰۱۳ در ایران، بیماران مبتلا به اسم، سرطان و بیماری‌های مولتیپل اسکلروزیس(ام‌اس) با کمبود دارو با افزایش سریع قیمت‌ها مواجه شدند یا بسیاری از بیماران سرطانی به دلیل افزایش قیمت دارو، ناچار به توقف درمان خود شدند. «جزایری» در ادامه تصریح کرده بود: وضعیت فوق در حالتی رخ داد که ایران نزدیک ۹۰درصد از داروهای خود را تولید می‌کند اما برای اعمال تحریم‌های یکجانبه، شرکت‌های دارو سازی ایرانی در تهیه مواد اولیه لازم برای تولید داروهای خود با مشکلات زیادی روبه‌رو شده بودند.

اقدام‌های قهری یکجانبه عمدتاً جامع و هوشمند هستند و به دلیل آنچه «تعیال به عدم تبعیض» خوانده می‌شود، تأثیر منفی گسترده‌ای بر حقوق بشر می‌گذارند. این اقدام‌ها غالباً از سوی کشورهای توسعه‌یافته علیه کشورهای در حال توسعه اعمال می‌شوند که در واقع ادامه مسیر استعمارگری است. البته در سال‌های اخیر شماری از کشورهای در حال توسعه تحت حمایت کشورهای غربی مانند امارات و عربستان دست به اعمال چنین اقدام‌های قهری یک‌جانبه‌ای زدند.

با در نظر داشتن این اصل در حقوق بین‌الملل که ارتکاب عمل متخلفانه متضمن مسئولیت بین‌المللی است، کشورهای آسیب‌دیده که هدف اقدام‌ها و تحریم‌های قهری یکجانبه قرار گرفته‌اند، می‌توانند شکایت کنند. این کشورهای می‌توانند به دلیل نبودن مسئولیت بین‌المللی دولت امریکا در تحریم‌های یک‌جانبه و فراسرزمینی از جهت نقض حقوق بشر مزخ در دادگاههای بین‌المللی مانند دیوان بین‌المللی دادگستری شکایت خود را ثبت کنند. در نهایت همه با استناد به حقوق بشری ناشی از تحریم‌ها در خواست جبران خسارت کنند.

قانونی که به فراموشی سپرده شد

بیش از یک میلیون و ۹۰۰هزار پرونده برای ساختمان‌های فاقد سند رسمی وجود دارد

نسل چرخیده و اکنون به هر کدام از ورته شاید ۲۰۰متر هم نرسد. ما به واسطه این قانون منع خردشدن به هیچ وجه حق نداریم به زمین ۲۰۰متری سند بدهیم.

معاون امور اسناد افزود: ما قانون خاصی (قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی) را داریم که در واقع در کنار ماده ۱۴۷ آوردم که به نظر م، این قانون یک قانون محکمی شد اما اگر ه کار مردم باز نکرد. طبق آمار بیش از یک میلیون و ۹۰۰هزار پرونده در حوزه قانون تعیین تکلیف داریم که مردم ثبت‌نام کردند، اما در بیش از ۷۵درصد از املاک حتی در برخی از استان‌ها بیش از ۸۰درصد این پرونده‌ها منجر به رأی منفی شد و علتش این بود که در قانون تعیین تکلیف اراضی فاقد

نکته

مجازات

ساخت وساز بدون مجوز

طبق ماده ۱۰۰ قانون ساخت وساز، تفکیک اراضی و مالکیت عمرانی یک محدوده در منطقه شهری یا حریسم آن بدون داشتن پروانه یا مجوز ساخت بنا غیر قانونی است. کمیسیون ماده ۱۰۰ شهری با وضع این قانون به اطلاع عموم رسانده که چنین حکمی برای حدود شهری، محدوده یا حریم شهر برقرار است.

در خصوص ساختمان‌ها و املاکی که در مناطق خارج از محدوده شهری ساخته می‌شوند، قوانین و مجازات دیگری وضع شده است که مبتنی بر تبصره ۲: در بند سوم ۹۹ قانون شهرداری به آنها پرداخته می‌شود.

احداث بنا در حریم قانونی نواحی شهری اعم از جاده‌ها، راه‌آهن‌ها، خطوط فشار برق و فرودگاه‌ها در صورت برچسب خوردن به عنوان ساختمان بدون پروانه منجر به تخریب و رفع اثر خواهد شد.

متقابلاً در صورتی که احداث چنین مجموعه‌هایی در نواحی غیرشهری و حاشیه حریم‌ها باشد و همچنین احداث آنها ملزم به اخذ پروانه از سوی نهاد تعیین‌شده باشد و از تأسیسات غیرشهرکی به حساب آید، قوانین خاصی دارد، یعنی برای رفع نیازهای عمومی، تجاری، تفریحی و نیز اقتصادی و سایر عناوین تعریف شود، طبق بند ۴ از ماده ۸ آیین‌نامه که در راستای استفاده از اراضی احداث بنا و تأسیسات در نواحی خارج از محدوده قانونی که حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵ است، بررسی می‌شود، البته شایان ذکر است بررسی و پرداختن به مسائل مقدر و کیفیت تخلف در مورد بنسای املاک فاقد پروانه کسب، توسط هیئتی که متشکل از پنج نفر از نمایندگان استانداری، انجمن استان اداره کل مسکن، شهرسازی اداره کل کشورسازی و منابع طبیعی و معادن هستند، اجرا می‌شود.

در چنین شرایطی حداقل کسب سه رأی همسو برای اجرای یک قانون نیاز است. از سوی دیگر کمیسیون باید در بازه زمانی حداکثر دو ماه (از تاریخ توقف عملیات ساختمانی یا اعلام تخلف مکلف) نظر خود را به دادگاه مربوطه ارائه دهد.

در خصوص احداث ملک در محدوده شهری که پروانه ساخت آنها پس از تصویب نقشه کل شهر صادر شده است، تصمیمات را طبق درخواست شهرداری، کمیسیون‌های متشکل از نماینده وزارت کشور به انتخاب وزیر کشور یکی از قضات دادگستری به انتخاب وزیر دادگستری و هم‌منظور یکی از اعضای انجمن شهر به انتخاب انجمن شورای اسلامی شهر تعیین می‌شود.

در این حالت کمیسیون نظر خود را به جمعی با حضور نماینده شهرداری اعلام می‌کند. این اعلامیه تنها جنبه ادای شرح دارد و جمع مذکور حق نظر و رأی را دارا نیست. بر اساس لایحه کتبی ذی‌نفع اگر وصول برای طرف مدت یک ماه اجرا شده باشد، تصمیم مقتضی اتخاذ می‌شود.

کاملاً مشخص است که تصمیم کمیسیون نمی‌تواند از دو حالت تخریب یا اخذ جریمه خارج باشد اما اینکه کدام یکی از این دو مورد برای مجازات ساخت‌وساز بدون مجوز عملی شود، همانطور که ذکر شد، بستگی به شرایط مربوط دارد.

در صورتی که ملک بنا نشده در تداخل با اصول شهرسازی، فنی و بهداشتی باشد، مبتنی بر حکم تخریب مستفاد از صدور تبصره یک ماده ۱۰۰ قانون شهری، تصمیم کمیسیون بر تخریب ملک خواهد بود.

تصمیم صدور و اخذ جریمه نیز طبق تبصره ۴ ماده ۱۰۰ قانون شهری در شرایطی که اصول و مسائل فنی، بهداشتی و شهرسازی رعایت شده باشد، اتخاذ می‌شود.

کمیسیون قادر است به وسیله صدور رأی اخذ جریمه به ازای هر متر مربع از ملک یا یک پنجم مقدار سر قفلی ملک در حالتی که ساختمان مذکور ارزش سر قفلی داشته باشد، اقدام کند، البته در چنین حالتی هر کدام از موارد که ارزش بیشتری از ذی‌نفع داشته باشد، صدور برگ پایان ساختمان به شهرداری اعلام می‌شود، بنا بر این مجازات ساخت‌وساز بدون مجوز طبق مفاد قانون شهری در دو حالت اخذ جریمه و تخریب با رقع اثر اجرا می‌شود.

قانونی که درباره مجازات ساخت‌وساز بدون مجوز مطرح شده است، می‌گوید: طبق تبصره ۱ ماده ۱۰۰ قانون شهرداری «در مواردی که عملیات ساختمانی بدون پروانه مخالف مفاد پروانه انجام شده باشد، کمیسیون موضوع این قانون با احراز اینکه اصول شهرسازی با فنی یا بهداشتی در ساختمان احداثی رعایت نشده است، می‌تواند قلع تأسیسات و بناهای خلاف مشخصات مندرج در پروانه را طی تشریفاتی مورد حکم قرار دهد. با توجه به مراتب، رأی کمیسیون مبنی بر قلع تأسیسات احداثی باید متضمن اعلام عدم رعایت اصول سه‌گانه مذکور در ساختمان احداثی باشد.»